

Týden na základní škole ve Finsku

Od 10. do 15. března, tedy v týdnu, kdy si žáci užívali jarních prázdnin, odcestovali tři zaměstnanci naší základní školy na služební cestu do Helsinek. Cílem bylo pozorování výuky na základní škole, a to v prvním až šestém ročníku, kam v dochází přibližně dvě stě žáků. Škola začíná v 8:10 nebo v 8:55. Po obědě mívají maximálně jednu až dvě vyučovací hodiny. Do školy jezdí děti na kole, autobusem, nebo chodí pěšky. Dvakrát jsem viděla, že žákka odvezli rodiče autem. Školní družina je pouze pro děti z prvních a druhých tříd. Přesněji, děti tráví většinu času venku, nemají žádný konkrétní program. Od třetí třídy výše odcházejí samostatně domů.

Finské školství, a nejenom školství, staví na jednoduchosti a účelnosti. Je považováno za nejlepší školství v Evropě. Vyučovací předměty jsou v podstatě shodné s našimi, navíc mají žáci práci se dřevem a práci s textiliemi. Informatika jako samostatný předmět neexistuje. Prolíná totiž celou výukou. Každý žák má ve třídě vlastní tablet a používá ho, pokud je potřeba. Anglický jazyk se vyučuje od čtvrtého ročníku, ovšem mluvila jsem s druháky, kteří už se dokázali anglicky docela dobře domluvit. Celkový počet vyučovacích hodin je o něco nižší než u nás.

Maximální počet žáků ve třídě je 16, na některé předměty se dělí na polovinu, například při pracovních činnostech, tedy při práci se dřevem a práci s textiliemi. Každou přestávku tráví venku. Šatnu má každá třída hned za dveřmi, tam mají děti obvykle zateplené kalhoty, bundu a boty. Jakmile skončí hodina, žáci se samostatně obléknou a odejdou ven. Venku na ně dohlížíjí dva asistenti a jeden učitel, všichni v reflexních vestách. Se zazvoněním opět samostatně odcházejí do školy. Žádnou přestávku nesvačí, protože ráno snídají. Svačinu do školy nenosí. Těší se pak na oběd.

Na druhou stranu, obědy tady začínají v 10:45, poslední skupina obědvá ve 12:00. Přímo v jídelně jsou nainstalována umyvadla, žáci se umyjí a samostatně si u pultů nabírají jídlo. Nejprve zeleninu: nakrájený ledový salát, rajčata, okurky, strouhanou mrkev atd. Vždy čtyři až šest druhů. Pak je jedna příloha a hlavní jídlo ve variantě bezmasé nebo s masem. Chuťově téměř k nerozeznání a vždy výborně ochuceno. Nakonec si do skleničky načepují vodu nebo mléko, popř. si z kartónů nalejí džus. Za celý týden jsme v jídelně dostali pouze jednu banán. Nikdy sladké jídlo, ani sušenky či jakoukoliv sladkost. Na obědy jsme chodili každý den.

Finové všeobecně věnují velkou pozornost zdraví, výchově a vzdělání. Ještě před narozením dítěte absolvují rodiče přibližně dvanáct vzdělávacích lekcí o výchově a zdraví svého budoucího potomka. Od narození tráví většinu času venku, hodně dětem čtou, sladkosti dostávají děti jen o víkendu, na televizi se dívají také jen o víkendu, a to maximálně hodinu. Fakt je, že obézního žáka jsme

nespatřili. Tato výchova se výrazně projevuje i ve školní atmosféře. Učitelé jednají s žáky klidně, nezvyšují hlas, nekřičí. Nemusí. Žáci reagují na veškeré pokyny klidně, při přesunech a přeskupování do skupin si popovídají, avšak ihned se ztiší a začnou pracovat. Nejenom ve třídě. Také na chodbách, kde jsou stoly se židlemi, sedačky, knihovna, různé kabinety apod. Opravdu jsem za celý týden ani jednou nezpozorovala, že by se někdo v průběhu vyučování hádal, pral nebo se snažil být středem pozornosti.

Finské vyučovací hodiny jsou tedy na naše poměry dost „nudné“. Žáci nehrají hry, nesoutěží, zkrátka se „jen“ učí. V prvním a ve druhém ročníku si žáci občas zacvičí nebo zahrají krátkou hru, ale nesoutěží. Třikrát jsme viděli hodinu matematiky, pokaždé v jiné třídě. A pokaždé proběhla podobným způsobem. Nejprve deseti- až patnáctiminutový výklad učitele, pak samostatná práce žáků v pracovních sešitech. Co nestihli ve škole, dodělávají doma. Žáka či žáky se speciálními potřebami vyučoval v kabinetu asistent nebo speciální pedagog. Buď část hodiny, nebo celou. Co žák zamešká, dokončí doma. Teoretické předměty vyvažují předměty praktické. Nadšená jsem byla z hodin práce se dřevem. Po příchodu do rozlehlé a perfektně vybavené dílny si každý žák vezme svoje rozdělané dílo a pokračuje v práci. Pokud potřebuje, požádá učitele o pomoc. A tak jeden upevnil do svěráku dřevěnou stoličku a smirkoval povrch, druhý svůj výtvar lakoval, další s pomocí učitele vrtal otvory. Obdobně probíhala hodina práce s textilem. Žáci šili na šicích strojích, žehlili hotové dílo apod. Učitel jen dohlížel, občas poradil. A děti práce bavila.

Celkově mají finští učitelé méně práce za mnohem více peněz. Neřeší výchovné problémy, zkrátka učí. Jejich povolání je veřejností vnímáno jako prestižní. Je něco, z čeho by si české školství mohlo vzít příklad ze školství finského? A je to vůbec možné? Otázky zůstávají otevřené.

Náš výjezd se uskutečnil v rámci programu Erasmus, který je financován Evropskou unií.

Mgr. Soňa Jarošová